

Vetefälten i Kapisa – ett sätt att leva

Ungefär 80 procent av Afghanistans befolkning sägs arbeta inom jordbruk. Svenska Afghanistankommittén har i princip sedan starten i början av 1980-talet arbetat med jordbruksfrågor, ett lika viktigt som spännande verksamhetsområde. Men nu har förhandlingar inletts om att låta jordbruksprogrammet utvecklas under en annan organisation. Just nu pågår förhandlingar med organisationen *Cooperation of Afghan Relief (CoAR)* som hittills bedöms vara en lämplig arvtagare av jordbruksprogrammet. Ett överlämnande skulle också ge SAK ett tydligare fokus i arbetet för utveckling i Afghanistan. Alltjämt är SAK en av landets största biståndsorganisationer inom utbildning, hälsa och rehabilitering av funktionshindrade.

TEXT & BILD: ULRICA LEHMANN

Muhammad Khasim är en upptagen man. Dels arbetar han som vakt på en av Svenska Afghanistankommitténs odlingsanläggningar i Kapisa – en provins i östra Afghanistan, strax nordost om huvudstaden Kabul dels har han sitt eget fält att sköta. Han odlar vete. Men han har också tio barn att ta hand om – sex söner och fyra döttrar.

80 procent av Afghanistans befolkning är sysselsatta inom jordbruk och boskapsskötsel. De främsta stapelgrödorna är vete, ris och majs och dessa odlas huvudsakligen på bevattnad mark. Afghanistan har också en omfattande frukt- och grönsaksodling. Med den stora tillströmningen av

återvändande flyktingar under senare år har behovet av livsmedel ökat med 35-40 procent.

För att klara detta måste produktiviteten per odlad enhet öka. Problemen i dag är bland annat böndernas brist på kapital, låg kunskapsnivå samt att mycket av arealen gjorts obrukbar av år av krig.

SAK har i många år varit aktiv i att försöka få fram så bra grödor som möjligt för att öka skördarna. SAK ger också rådgivning till bönder i syfte att höja kunskapsnivån.

På odlingsanläggningen i Kapisa odlar man just nu tolv olika sorters

vete för att se vilket av dem som ger den bästa avkastningen. Muhammads jobb är bland annat att rensa ogräs, men också att vakta fälten mot inkräktare – djur och människor. Han ser också till att bevattningen av fälten fungerar. På sin lediga tid sköter han, tillsammans med sin fru Asefa och deras barn, sitt eget fält där han på våren odlar vete, medan höstsäsongens odlingar till största del utgörs av groddar och klöver för djuren. Till familjens försörjning odlas majs och grönsaker.

Flera av Muhammads och Asefas barn går i skolan men så fort de kommer hem ger de sig ut på fälten för att hjälpa till. Männen skördar ►

Familjen Khasim eller i varje fall delar av den. Pappa Muhammad är ute på vetefälten och de övriga åtta barnen är på väg hem från skolan.

Att odla vete är ett krävande arbete – särskilt om man som Muhammad har ett annat arbete att sköta. Han jobbar också som vakt på en av SAKs odlingsanläggningar i Kapisaprovinansen.

► fälten med hjälp av kor medan kvinnorna rensar vetet. Muhammad är också aktiv i den lokala Shuran (byrådet). Eftersom nästan alla i byn är bönder står ofta jordbruksfrågor högt på agendan.

– Men vi diskuterar även andra problem. Just nu är vårt största problem vattnet. Det är så smutsigt att många i byn har blivit svårt sjuka. Det har lett till att vi nu måste gå hela vägen till en annan by för att hämta vatten. Det är betungande och tidskrävande arbete och nästan ingen i byn har bil så vi måste promenera, berättar Muhammad.

Ett annat problem man brottas med är insekter som förstör vetet. Byn är verkligen i behov av bättre bekämpningsmedel, men det är inte många som har råd att köpa det.

I provinsen Kapisa södra regioner hade man förra året stora problem med frost och många bönder fick sina skördar förstörda.

– I Kapisa drabbades många bönder

men mitt fält klarade sig, vilket var en sagolik tur eftersom jag har så många munnar att mätta, berättar Muhammad.

Asefa och äldsta dottern är aktiva

JORDBRUK

80 procent av Afghanistans befolkning är sysselsatta inom jordbruk och boskapsskötsel.

SAK har i dag tre odlingsanläggningar i tre provinser där man testar och producerar olika sorters basutsäde. Detta ges sedan till 450 så kallade kontraktbönder som för SAKs räkning producerar ett förädlad utsäde med en förväntad högre avkastning (upp till 30 procent). Varje kontraktsbonde får 50 kilo utsäde och 100 kilo gödningsmedel. När de har skördat utsädet köper SAK tillbaka det av kontraktbönderna till ett 50 procent högre pris än på den lokala marknaden. SAK tvättar och behandlar sedan utsädet innan det packas och säljs till bönder ute i provinserna som odlar och skördar vetet.

Under 2004 producerades 1 231 ton förädlad utsäde av vete. Detta såldes sedan till 15 122 bönder i 22 distrikt i elva av landets provinser.

Alla bönder som var involverade i den SAK-ledda odlingen av förbättrat utsäde fick i samband med distributionen av utsäde och gödningsmedel också råd av SAKs speciella jordbruksrådgivare om hur de kan förbättra sina produktionsmetoder och på så sätt få större skördar. År 2004 fick drygt 15 000 bönder rådgivning.

På senare tid har SAK övervägt att låta jordbruksprogrammet utvecklas under en annan huvudman. Förhandlingar pågår för tillfället med organisationen *Cooperation of Afghan Relief* (CoAR) SAKs utvidgade ansvar inom hälsa, handikapp och utbildning har föranlett tankarna på att överlämna programmet.

i den nystartade kvinnliga Shuran. Och inte sällan hålls det kvinnliga Shuramöten hemma i familjens vardagsrum. Så det sjuder verkligen av aktivitet hos Khasims.

– På våra möten pratar vi mest om barnen – hur vi kan försöka skydda dem bättre från sjukdomar. Men vi pratar också om andra bekymmer som uppkommer i vårt dagliga liv – hemma eller på fälten. Vi försöker stötta och hjälpa varandra helt enkelt, berättar Asefa. Vi träffas ungefär två gånger i månaden.

Ibland har de också besök av någon av SAKs lokala samordnare som tar upp olika teman och pratar om allt från preventivmedel till vikten av att tvätta händerna regelbundet.

– Det är både roligt och viktigt att träffas, för visst pratar vi om allvarliga saker och lär oss av varandra, men vi dricker ju också te och

skvallrar om senaste nytt som har hänt i byn, säger hon och skrattar. ■

Ulrika Lehmann har arbetet som biståndsarbetare (development worker) i Afghanistan i drygt ett år.